

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO
FONDO BIUDŽETO 2015 METŲ PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

Biudžeto projektas parengtas vadovaujantis galiojančiomis Lietuvos Respublikos teisės aktų normomis: Valstybinio socialinio draudimo įstatymu, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymu, Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymu, Valstybinių socialinio draudimo senatvės pensijų išankstinio mokėjimo įstatymu, Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymu, Nedarbo socialinio draudimo įstatymu, Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymu, Pensijų sistemos reformos įstatymu, Pensijų kaupimo įstatymu, Nedarbo socialinio draudimo įstatymu bei įvertinus siūlomas Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo pataisas ir pensijų didinimą 2015 m. Biudžeto projektas parengtas, atsižvelgiant į Finansų ministerijos paskelbtą šalies ekonominės raidos scenarijų 2015-2017 m.

Valstybinio socialinio draudimo fondo (toliau - Fondas) biudžeto pajamos 2015-2017 metams apskaičiuotos taikant bendrą draudėjų 28,0 proc. ir apdraustųjų 3,0 proc. valstybinio socialinio draudimo įmokų (toliau – socialinio draudimo įmokos) tarifus, kuris atskiroms socialinio draudimo rūšims pasiskirsto taip:

Draudėjų įmokų tarifai:

1) pensijų socialiniam draudimui	23,3 proc.
2) ligos ir motinystės socialiniam draudimui	3,4 proc.
3) nedarbo socialiniam draudimui	1,1 proc.
4) nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniam draudimui	0,2 proc. (0,18-1,8 proc.)

Bendras apdraustųjų įmokos tarifas pensijų socialiniam draudimui – 3,0 proc.

Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo (toliau – nelaimingų atsitikimų darbe socialinis draudimas) įmokos tarifas diferencijuojamas pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. balandžio 20 d. nutarimu Nr. 458 patvirtintą Draudėjų priskyrimo nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įmokos tarifų grupėms metodiką. Išskiriamos keturios šios įmokos tarifų grupės: I grupė – 0,18 proc., II grupė – 0,37 proc., III grupė – 0,9 proc., IV grupė -1,8 proc. Šalies bendrasis (vidutinis) nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokos tarifas - 0,2 proc.

Įmokos dydis pagrindinei pensijos daliai gauti – 50 proc. valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos (toliau – bazinė pensija), o visų rūšių pensijų papildomai daliai – 15 proc. nuo deklaruojamų pajamų, iš jų – 9,3 proc. senatvės pensijos papildomai daliai.

Pajamos

Prognozuojamas 2015 m. apdraustų asmenų skaičius bus 1 417,1 tūkst. žm., t.y. 2,4 proc. arba 33,4 tūkst. žm. didesnis nei 2014 m. laukiama.

Apdraustųjų, draudžiamų visomis socialinio draudimo rūšimis, skaičius padidės 9,5 tūkst. žm. ir sieks 1 280,5 tūkst. žm.

Prognozuojama, kad 2015 metais vidutinės mėnesio apdraustųjų pajamos, nuo kurių skaičiuojamos socialinio draudimo įmokos, palyginus su 2014 m., padidės 5,8 proc. ir bus 613,2 Eur.

Prognozuojama, kad dirbančiųjų, draudžiamų visomis socialinio draudimo rūšimis, metinė draudžiamųjų pajamų bazė bus 9 422 431,2 tūkst. Eur arba 6,6 proc. didesnė nei 2014 m. laukiama.

Draudėjų socialinio draudimo įmokos bus 2 763 815 075 Eur, 6,0 proc. didesnės nei 2014 m. laukiama. Didžiausia draudėjų socialinio draudimo įmokų dalis, t.y. 82,3 proc. arba 2 275 421 428 Eur bus skirta pensijų socialiniam draudimui, 11,6 proc. arba 321 365 635 Eur – ligos ir motinystės socialiniam draudimui, 3,9 proc. arba 107 353 842 Eur – nedarbo socialiniam draudimui, 0,7 proc. arba 18 896 917 Eur – nelaimingų atsitikimų darbe socialiniam draudimui, 1,5 proc. arba 40 777 253 Eur – asmenų draudimui valstybės lėšomis: pagrindinei ir papildomai pensijų daliai, nedarbo, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų, ligos ir motinystės socialiniam draudimui. Prognozuojama, kad šių asmenų skaičius bus apie 45,7 tūkst. žm., t.y. 0,9 tūkst. žm. daugiau nei 2014 m. laukiama.

Apdraustųjų socialinio draudimo įmokos pensijų socialiniam draudimui bus 292 972 716 Eur arba 6,0 proc. didesnės nei 2014 m. laukiama.

Numatoma, kad savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo įmokos bus 93 437 753 Eur arba 49,5 proc. didesnės nei 2014 m. laukiama, nes nuo 2015 m. individualių įmonių savininkai, mažųjų bendrijų ir ūkinių bendrijų nariai turės mokėti socialinio draudimo įmokas nuo deklaruotos asmeniniams poreikiams išimamos sumos, kuri negalės būti mažesnė nei minimali mėnesinė alga, dėl ko socialinio draudimo įmokos prognozuojama padidės apie 22,0 mln. Eur. Savarankiškai dirbančių asmenų, kurie mokės socialinio draudimo įmokas, skaičius padidės 23,0 tūkst. žm. ir bus 51,0 tūkst. žm.

Savanoriškai apsidraudusių asmenų socialinio draudimo įmokos bus 1 414 800 Eur. Savanoriškai apsidraudusių asmenų skaičius prognozuojama nesikeis ir bus 1,2 tūkst. žm.

Prognozuojama, kad priskaičiuotų delpinigių, palūkanų ir baudų suma bus 1 723 239 Eur, t.y. tokia pat kaip 2014 m. laukiama.

Valstybinių socialinio draudimo senatvės ir netekto darbingumo (invalidumo) pensijų kompensavimui 2015 m. numatoma skirti 52 131 603 Eur asignavimų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir (ar) kitų valstybės piniginių išteklių, o Fondo 2014 – 2015 metais iš komercinių bankų paimtų paskolų 2015 metais mokamų palūkanų dengimui skirti 4 054 680 Eur asignavimų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų (Lietuvos Respublikos finansų ministerijos asignavimų). Bendra asignavimų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto suma 56 186 283 Eur.

Veiklos pajamos ir iš įtraukto į Fondo apskaitą turto gaunamos pajamos, numatant gauti veiklos sąnaudų kompensavimo už įmokų surinkimą ir pervedimą į Privalomojo sveikatos draudimo fondą, pensijų kaupimo fondus ir Užimtumo fondą bei išmokų, finansuojamų iš valstybės biudžeto, skyrimą, mokėjimą ir pristatymą dėl sumažėjusių šių paslaugų tarifų, mažės 1,3 proc. ir bus 13 424 063 Eur.

Prognozuojama 2015 m. **Fondo biudžeto pajamos** iš viso bus **3 222 973 929 Eur**, t.y. 8,8 proc. (259,6 mln. Eur) didesnės nei 2014 m. laukiama, o neįvertinus 2015 m. asignavimų sumų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir kitų valstybės piniginių išteklių, pajamos 2015 didesnės 6,9 proc. (203,4 mln. Eur)

Išlaidos

Biudžeto projekte valstybinio socialinio draudimo pensijoms numatoma skirti 71,9 proc. visų išlaidų arba 2 441 577 502 Eur, tai 56,1 mln. Eur arba 2,4 proc. daugiau nei laukiama 2014 m. Šių išlaidų didėjimą sąlygoja pensijų nepriemokų gražinamų sumų padidėjimas nuo 26 mln. Eur 2014 m. iki 52 mln. Eur 2015 m. bei bazinės pensijos ir einamųjų metų draudžiamųjų pajamų didinimas.

Prognozuojama, kad vidutinis senatvės pensininkų skaičius bus 597,8 tūkst. žm. ir palyginus su laukiamu 2014 m. dėl pensinio amžiaus didinimo sumažės 0,1 proc. (0,6 tūkst. žm.). Sugriežtinus netekto darbingumo nustatymo tvarką, netekto darbingumo (invalidumo) pensijų gavėjų skaičius 2015 m. toliau mažės 0,9 proc. (2,0 tūkst. žm.) ir bus 211,0 tūkst. žm. Prognozuojama, kad našlių ir našlaičių (maitintojo netekimo) pensijas gaus 261,2 tūkst. žmonių arba 0,7 proc. (1,9 tūkst. žm.) mažiau nei laukiama 2014 m. Ištarnauto laiko pensijų gavėjų skaičius 2015 m. sumažės 8,2 proc. (0,04 tūkst. žm.) ir bus 0,5 tūkst. žm. Kompensacijų už ypatingas darbo sąlygas gavėjų skaičius sumažės 8,2 proc. (0,45 tūkst. žm.), jas gaus 5,1 tūkst. žm. Išankstines senatvės pensijas gaus 9,5 tūkst. žm., t.y. 1,0 tūkst. žm. mažiau nei laukiama 2014 m., o visų mokamų valstybinio socialinio draudimo pensijų skaičius bus 1 085,0 tūkst. arba 0,5 proc. (6,0 tūkst.) mažesnis nei 2014 m. laukiama.

Draudžiamosios pajamos, taikomos pensijų apskaičiavimui, 2015 m. dėl perskaičiavimo į eurus padidės 0,05 Eur (0,16 Lt) ir metų pradžioje bus 431 Eur, bazinė pensija padidės 0,74 Eur (2,54 Lt) ir bus 105 Eur. Dėl šių dydžių perskaičiavimo į eurus papildomai reikės 11,2 mln. Eur. Planuojama, kad nuo 2015 m. liepos 1 d. bazinė pensija ir einamųjų metų draudžiamosios pajamos didės 3,0 Eur ir bus atitinkamai 108 Eur ir 434 Eur. Pensijų padidinimui nuo liepos 1 d. bus panaudota dar 22,7 mln. Eur. Vidutinė senatvės pensija, turint būtinąjį stažą, padidės 2,4 proc. (5,88 Eur) ir sieks 255,2 Eur. Vidutinės senatvės pensijos ir apdraustųjų vidutinių mėnesio draudžiamųjų pajamų, nuo kurių skaičiuojamos socialinio draudimo įmokos, santykis 2015 m. bus 41,6 proc. arba 1,4 procentinio punkto mažesnis nei laukiama 2014 m.

Prognozuojama, kad 2015 m. ligos pašalpos ligos ir motinystės socialinio draudimo išlaidos bus 55,5 mln. Eur arba 15,3 proc. didesnės nei 2014 m. laukiama, nes nuo 2015 m. ligos pašalpos dydis nuo 3 iki 7 kalendorinės dienos bus 80 proc. darbo užmokesčio. Prognozuojama, kad dėl šios priežasties išlaidos padidės 33,3 mln. Eur. Ligos, motinystės, tėvystės, motinystės (tėvystės) ir profesinės reabilitacijos socialinio draudimo pašalpos išmokėti 2015 m. numatoma panaudoti 417 428 458 Eur arba 12,3 proc. visų Fondo išlaidų, iš jų: ligos pašalpos – 190 200 348 Eur, t.y. 42,9 mln. Eur arba 29,1 proc. daugiau nei laukiama 2014 m., motinystės, tėvystės, motinystės (tėvystės) ir profesinės reabilitacijos socialinio draudimo pašalpos – 227 228 110 Eur, t.y. 12,6 mln. Eur arba 5,9 proc. daugiau nei 2014 m. Planuojamas motinystės (tėvystės) pašalpų gavėjų skaičius nesikeis ir bus 36,0 tūkst. žm.

Nedarbo socialiniam draudimui numatomi 131 740 802 Eur. (3,9 proc. visų išlaidų), 14,2 proc. arba 16,4 mln. Eur daugiau negu laukiama 2014 m. Iš jų: nedarbo socialinio draudimo išmokoms – 102 778 800 Eur arba 56,5 proc. daugiau, nes nuo 2015 m. netaikomos LR socialinių išmokų perskaičiavimo ir mokėjimo laikinojo įstatymo nuostatos, pagal kurias maksimali nedarbo išmoka buvo ribojama 188,25 Eur (650 Lt). Maksimali nedarbo išmoka 2015 m sausio 1 d. didėja iki 301,7 Eur, o nuo liepos 1 d. iki 303,8 Eur. Užimtumo rėmimo priemonėms teikti 2015 m. numatoma skirti 28 962 002 Eur, t.y. tiek pat kaip 2014 m. Nuo 2015 m. Užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančioms įstaigoms išlaikyti ir darbo rinkos paslaugoms teikti išlaidos bus finansuojamos valstybės biudžeto lėšomis.

Prognozuojama, kad išlaidos nelaimingų atsitikimų darbe socialiniam draudimui bus 18 295 560 Eur, t.y. 0,5 proc. visų išlaidų. Išlaidos nelaimingų atsitikimų darbe socialiniam draudimui bus 2,9 proc. arba 0,5 mln. Eur didesnės nei laukiama 2014 m.

Lėšų, pervedamų į pensijų fondus, suma (pensijų fondams priskaičiuojama 2,0 proc. pensijų socialinio draudimo įmokų suma) bus 142 471 575 Eur, t.y. 4,2 proc. visų išlaidų. Sutartis su pensijų kaupimo bendrovėmis bus sudarę apie 1 158,0 tūkst. žmonių arba 90,4 proc. apdraustų visomis socialinio draudimo rūšimis asmenų. Lėšos, pervedamos į pensijų fondus, didėja 8,7 proc. arba 11,4 mln. Eur.

Prognozuojama, kad neatgautinos ir abejotinai atgautinos sumos bus 14 481 000 Eur arba 0,4 proc. visų Fondo biudžeto priskaičiuotų išlaidų.

Veiklos sąnaudos prognozuojamos, įvertinus Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Europos Sąjungos teisės aktais deleguotas funkcijas. Veiklos sąnaudas sudaro Fondo administravimo įstaigų finansavimo sąnaudos, ilgalaikio turto nusidėvėjimas ir amortizacija bei kitos Fondo veiklos sąnaudos (palūkanos ir paskolų administravimo mokesčiai). Veiklos sąnaudos 2015 m. bus 227 656 574 Eur, t.y. 15,9 mln. Eur arba 6,5 proc. mažesnės nei laukiama 2014 m. ir 22,3 mln. Eur arba 8,9 proc. mažesnės nei buvo patvirtinta 2014 metams, nes buvo atsižvelgta į Lietuvos Respublikos vyriausybės 2014 m. birželio 4 d. nutarimo Nr. 527 „Dėl Lietuvos Respublikos 2015-2017 metų preliminarių valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos pagrindinių rodiklių patvirtinimo“ nuostatas.

Fondo administravimo įstaigų finansavimo sąnaudos 2014 m. laukiama bus 73 702 791 Eur, 2015 m. – 70 180 142 Eur. Fondo administravimo įstaigų sąnaudų dalis Fondo biudžeto išlaidose 2014 m. bus 2,3 proc., 2015 m. – 2,1 proc., o įvertinus 7 631 663 Eur veiklos pajamų už pavestų kitų funkcijų vykdymą, sudaro 1,9 proc.

Įvertinus Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimų nuostatų įgyvendinimą, 2015 m. darbo užmokesčio fondas, planuojamas 35 242 122 Eur, t.y. 0,6 mln. Eur arba 1,7 proc. mažesnis nei 2014 m. Darbo užmokesčio fondas sudaro 15,5 proc. visų veiklos sąnaudų.

Socialinio draudimo įmokoms už Fondo administravimo įstaigų darbuotojus 2015 m. reikės 10 918 095 Eur. Socialinio draudimo įmokos sudaro 4,8 proc. visų veiklos sąnaudų.

Išlaidų prekių ir paslaugų įsigijimui planuojama 24 019 925 Eur, t.y. 10,6 proc. arba 2,7 mln. Eur mažiau nei laukiama 2014 m. Išlaidos prekių ir paslaugų įsigijimui sudarys 10,6 proc. visų veiklos sąnaudų.

Didžiausią dalį prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidų 37,6 proc. arba 9 026 587 Eur sudaro sąnaudos už išmokų mokėjimo paslaugas.

Siekiant mažinti administracinę naštą verslui, skiriamas dėmesys pažangiausiems Fondo administravimo įstaigų klientų (draudėjų, apdraustųjų bei socialinio draudimo išmokų gavėjų) aptarnavimo metodams. Šiuo tikslu plėtojamas paslaugų teikimo elektroninėmis priemonėmis apimtys.

Fondo administravimo įstaigos, apdraustieji ir draudėjai naudojami šiomis sukurtomis taikomosiomis informacinėmis sistemomis: Elektronine draudėjų aptarnavimo sistema (EDAS),

Elektronine nedarbingumo pažymėjimų tvarkymo sistema (EPTS), Elektronine gyventojų aptarnavimo sistema (EGAS), Finansų valdymo sistema (FVS), Dokumentų valdymo sistema (DVS), Užsienio išmokų bei E-formų duomenų, reikalingų įgyvendinti ES reglamentus dėl migruojančių asmenų socialinės apsaugos sistemų koordinavimo, rinkimo ir valdymo taikomąja sistema, Draudėjų, apdraustųjų ir socialinio draudimo įmokų apskaitos sistema, Socialinio draudimo išmokų skyrimo ir mokėjimo taikomąja sistema, Įmokų į pensijų kaupiamuosius fondus valdymo taikomąja sistema (PKF). Šių Fondo valdybos informacinių sistemų atskirų dalių sąveikai bei elektroninių paslaugų „vieno langelio“ principu realizavimui yra sukurta ir įdiegta integracinė terpė. Šių informacinių taikomųjų sistemų programinės įrangos priežiūrai, eksploatavimui bei vystymui 2015 m. reikės 6 822 579 Eur, t.y. 28,4 proc. visų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidų.

Kompiuterinės, biuro ir kitos technikos priežiūros ir eksploatavimo sąnaudoms 2015 m. reikalinga 980 074 Eur, t.y. 15,4 proc. arba 0,2 mln. Eur mažiau nei 2014 m.

Ženklią veiklos sąnaudų dalį sudaro ilgalaikio turto nusidėvėjimų ir amortizacinių priskaičiavimų sumos. 2015 m. šios išlaidos bus 5 213 160 Eur ir sudarys 2,3 proc. visų veiklos sąnaudų.

Nuo 2014 m. paskolų, paimtų valstybės vardu siekiant vykdyti įsipareigojimus apdraustiesiems, palūkanos dengiamos iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų. Tuo tarpu, paskolų, paimtų iki 2014 m. sausio 1 d., palūkanoms ir senų paskolų refinansavimui paimtoms naujų paskolų palūkanoms 2015 m. reikės 151 961 778 Eur, iš jų 2014-2015 m. paimtos bankų paskolų palūkanos 4 054 680 Eur bus dengiamos valstybės biudžeto lėšomis. Seniau paimtų paskolų palūkanos sudaro 66,8 proc. visų veiklos sąnaudų.

2015 m. prognozuojamos **Fondo biudžeto išlaidos bus 3 393 651 471 Eur**, t.y. 3,8 proc. (123,9 mln. Eur) didesnės nei laukiama 2014 m.

Einamųjų metų pajamos bus 170 677 542 Eur mažesnės nei einamųjų metų išlaidos.

Socialinio draudimo įmokų tarifai, apskaičiuoti pagal 2015 metų prognozuojamas išlaidas, pateikiami 4 papildomoje lentelėje, skaičiuojant 2015 m. pajamas netaikomi.

Pinigų srautai ir kasos apyvartos lėšos

Įvertinus prognozuojamą priskaičiuotų Fondo biudžeto pajamų surinkimo lygį (98,7 proc.), priskaičiuotas ilgalaikio turto nusidėvėjimo sumas, grynujų pinigų srautų iš įprastinės veiklos rezultatas yra neigiamas 190 243 030 Eur.

Investicinei veiklai 2015 metais numatoma skirti 4 489 979 Eur. Vykdamt valstybinį socialinį draudimą ir kitas Fondo administravimo įstaigoms deleguotas funkcijas didėja būtinumas operatyviai keisti informacija su kitomis žinybomis, Europos Sąjungos šalimis, plečiasi Fondo informacinių taikomųjų sistemų skaičius ir jų integracija su išorinėmis informacinėmis sistemomis, įgyvendinant elektroninės valdžios koncepciją. 2015 m. numatoma sukurti įmokų ir išmokų duomenų archyvavimo ir naikinimo taikomąją sistemą, centralizuotos prieigos prie taikomųjų sistemų valdymo sistemą, pažangių Fondo valdybos teikiamų elektroninių paslaugų vystymas ir sudėtinių socialinės apsaugos ir darbo srities paslaugų kūrimas (ADIS skaida), elektroninių rizikos prevencijos paslaugų kūrimas ir kt.

Nematerialaus turto įsigijimui 2015 m. būtina skirti 3 061 863 Eur, iš jų 2 184 893 Eur - programinės įrangos licencijoms ir 876 970 Eur programinės įrangos sukūrimui.

Ilgalaikiam materialiajam turtui įsigyti būtina skirti 1 994 613 Eur, iš jų 839 608 Eur - kompiuterinei technikai, 457 021 Eur - statybai ir rekonstrukcijai, 697 984 Eur - kitam ilgalaikiam turtui. Pardavus Kaišiadoryse, Vilniuje ir Trakuose esančias Fondo reikmėm nenaudojamas patalpas, 2015 m. planuojama gauti 566 497 Eur.

Prognozuojama, kad 2014 m. pabaigoje Fondo negrąžintų skolintų lėšų suma bus 3 523 mln. Eur. Socialinio draudimo išmokų mokėjimo užtikrinimui, kasos apyvartos lėšų suformavimui bei 257 882 490 Eur paskolų pagal sutartis grąžinimui (refinansavimui), skolinamų lėšų poreikis 2015 m. sudarys apie 454,6 mln. Eur.

Lėšų likučiai sąskaitose 2015 metai, įvertinus išlaidų sumas ir suformuotas kasos apyvartos lėšas, turėtų keistis neženkliai: nuo 48 076 923 Eur metų pradžioje iki 50 075 460 Eur metų pabaigoje.

Pinigų cirkuliacijai užtikrinti 2015 m. būtinos 50 075 460 Eur kasos apyvartos lėšos, iš jų 12 280 500 Eur. atidėjiniai pensijų kaupimo sąskaitoje.

Fondo sukauptas rezultatas 2014 m. laukiama bus minus 3 325 154 298 Eur, 2015 m. – minus 3 495 831 840 Eur (5 lentelė).

Socialinės apsaugos ir darbo ministrė

Algimanta Pabedinskienė